

nok fokozatos megsarcolását 3-26 százalékos arányban; az így nyert összeggel közmunkák útján a munkanélküli rétegeket vinné vissza a termelésbe s emelné ezáltal a fogyasztást stb. E mindenképp reális terv még a tőkés rendszeren belül könnyítene a dolgozók helyzetén a finanszcoligarchia megrendszabályozásával, a demokratikus adópolitikával, a frank megvédésével s a Banque de France állami és nemzeti ellenőrsével. Ez a terv azonban, bár a régi radikális program felelevenítése, nem talált elég visszhangra a radikális-párt mai vezetőségében. Mindenesetre a kongresszus határozata már kikel a pénzügyi privilégiumok ellen, követeli a szükségrendeletek korrekturáját, a mezőgazdasági árak revalorizációját, sőt állást foglal a devalvációval szemben, amikor a határozat kijelenti, hogy „a pénzügyi stabilizáció hivei vagyunk“. Ezért, ha a kongresszus pénzügyi megfontolásaiban nem is nyilvánult meg oly tiszta felfogás, mint a politikaiakban, a kormány mai politikáját még mindig világosan elítéli s csupán az új gazdaságpolitika részleteiben bizonytalan.

A jobboldali sajtó, amely a politikai határozatokra fájdalmasan szisszent fel s a pénzügyi pontok miatt is az „ország tönkretételéről“ irt, elégtétellel vette tudomásul, s mint pozitívumot könyvelte el, hogy a kongresszus nem hívta vissza a kormányban helyet foglaló minisztereket. A komplikált külpolitikai helyzet nem is alkalmas kormányválság felidézésére. Megokolják ezt még a pénzügyi nehézségek, amiket a nagytőke a faszizmussal karöltve bizonyára úgy használna ki, hogy a gazdasági pánikhangulat hátán fegyverrel lovagolna be a hatalomba. Ez a tartózkodás és féltékenység, mely 1934 februárjában Chautemps és Daladier bukását idézte elő s a február 6-i események következtében a nemzeti összefogás kormányának megalakulását tette lehetővé a Népfrent megerősödése s a közösen harcoló pártok programjának összeegyeztetése után el fog tűnni. A francia középosztályok nagy pártjának döntő állásfoglalása a harmadik és negyedik rend védelmi összefogását vezeti be a faszizmus ellen és a polgári demokráciáért, hogy azután harcoss támadó fronttá fejlődjék az igazi demokráciáért.

(Páris)

Bajomi Endre

VILÁGGAZDASÁGI KÉRDÉSEK

BIRODALMAK ÉS NYERSANYAGOK

A következő két statisztikai táblázat a cimbe irt kérdésekre igyekszik feleletet adni. Az első a föld felületének és lakosságának politikai megoszlását mutatja be, első sorban a három nagy gyarmati hatalom: Anglia, Franciaország és Hollandia, azután a világ két legjelentéke-nyebb politikai tényezője: az U. S. A. s a Szovjetunió s végül a világ többi része szempontjából.

A föld felülete és lakossága

	Felület millió km ²		Lakosság	
	összesen	%	Ezer	%
Angol-birodalom	35.597	27	511.612	25
Francia „	12.540	9	86.110	4
Holland „	2.030	2	69.258	3
U. S. A.	9.862	7	140.632	7

Szovjetunió	21.274	16	168.000	8
A föld többi része	51.766	39	1069.040	53
Belga birodalom	2.469	1.9	21.283	1.1
<i>ebből</i>				
Portugál birodalom	2.187	1.6	15.519	0.8
Spanyol birodalom	837	0.6	25.005	1.3
Összesen	132.940	100	2044.651	100

Amint ebből a táblázatból kiderül, Anglia egymaga a föld területének s lakosságának jelentős része fölött uralkodik. Franciaország és Hollandia már kisebb helyet foglalnak el és területük kisebb is, mint az Egyesült Államoké vagy Oroszországé. Mindenesetre meg kell jegyeznünk, hogy az angol birodalom jó része a független dominiumokból (Kanada, Ausztrália, Újzéland, Délafrika, Ir Szabadállam) áll és lakosságának óriási száma India birtoklásának tulajdonítható. Ez utóbbi államalakulatok vámpolitikája s bevándorlási törvénykezése nem tartozik az Egyesült Királyság ellenőrzése körébe. Másik szembevetendő vonása a táblázatnak a terület és a lakosság nagysága közti aránytalanság. Így a Britt birodalom, mely nagyrészt a mérsékelt földövön terül el, a föld felületének 27%-án az emberiség 25%-át egyesíti. Ezzel szemben a francia gyarmati birodalomban, mely főként a Szahara környékét foglalja magába a föld népességének 4%-a lakik, holott területe a föld felületének 9%-a. A távolkeleti Holland gyarmat-birodalomnak viszonylag sűrű a lakossága. Az Egyesült-Államok lakosságának s területének százalékszámát körülbelül egyenlő, de a Szovjetunió, mely kiterjedésére nézve az angol birodalom kétharmada, lakosságát illetőleg csak egyharmada annak. Ha a világ területének és lakosságának összsámából levonjuk a három nagy gyarmatbirodalmat, a Szovjetuniót és U. S. A.-t, úgy azt látjuk, hogy „a világ többi része“ számára a terület 39 s a lakosság 53%-a marad. Egyedül Kína lakossága 475 millió (23%), míg területe 11 millió km², vagyis a föld felületének csupán 8.3%-a.

A területi eloszlásnál sokkal nagyobb jelentőséggel bír gazdasági szempontból a nyersanyagok eloszlása. Alábbi táblázat a világ termeléséből az egyes politikai egységekre jutó részt tünteti föl. A számok a lehető legújabbak. Ott, ahol nincs termelés, vagy oly' kicsi, hogy százalékban ki nem fejezhető, üresen hagytuk. Üresen hagytuk azokat a rubrikákat, melyekre nézve nem tudunk adatokat szerezni, vagy pedig a meglevő adatokat elavultnak találtuk.

A termelés eloszlása

A termék	A termelés százaléka						Világ össz-termése
	Angol birodalom	Francia birodalom	Holland	USA	Szovjet unió	A föld többi része	
<i>Gabona (millió tonnában)</i>							
búza	23.4	9.1	0.3	10.9	21.2	35.1	1.312
zab	14.6	10.3	0.3	6.9	17.8	50.1	379
kukorica	5.9	1.4	1.4	55.0	4.3	32.0	1.100
szójabab			2.7	4.7	1.5	91.1	67.870
növényi olajok	20.6	12.4	0.3	0.2		32.1	13.550
kávé	2.1	0.9	4.4	1.2	—	91.4	24.980
kakaó	55.0	12.4	0.3	0.2	—	33.1	5.800
kopra	25.0	2.3	34.2	34.6	—	3.9	16.260
lanmag	8.6	0.5	0.1	3.7	21.7	65.4	36.000

<i>Textil anyagok, gummi</i>							
<i>millió mázsában</i>							
gyapot	24.4	0.2		49.2	7.1	19.1	51.000
gyapjú	50.9	3.5	0.1	12.3	3.8	29.4	1.659
juta	99.5					0.5	14.605
gummi	58.0	1.9	37.2	—	—	2.9	1.031
<i>Asványok, fémek, stb.</i>							
<i>millió tonnában</i>							
szén	25.4	4.5	1.2	34.4	8.5	26.0	1.100
barna szén	3.7	0.6	0.1			95.6	178
petróleum	1.8		2.9	59.8	11.7	23.8	206
vasérc	10.0	29.0	0.0	22.1	18.8	20.1	116
<i>ezer tonnában</i>							
réz	29.8			16.8	3.0	50.4	1.050
nikkel	94.3	—	—	0.2	2.2	3.3	45
ón	43.1	1.0	16.4			39.5	122
ólom	44.5	0.7		21.2	1.1	32.5	1.180
cink	34.8	0.6	—	29.8	1.7	33.1	1.185
krómérc	33.5		—	0.2	27.5	88.8	409
kén	4.8	3.0	—	3.9		88.3	2.830
mangán	30.4	0.4	0.6	2.2	59.3	7.1	1.751
pirit	4.1	2.9		4.4	3.6	8.5	6.592
bauxit	3.9	46.5	9.2	11.1		26.3	1.137
káli	0.2	19.8		6.9	—	73.1	1.910
<i>Nemes fémek (millió kilóban)</i>							
arany	64.7	1.0	0.4	10.3	11.1	12.5	794
ezüst mill. ton.-ban	18.5	0.2	0.5	18.8	—	68.0	5.667

Ebből a táblázatból kitűnik, hogy az angol birodalom rendelkezik a legjelentősebb nyersanyag rezervoárral. A francia birodalom gazdag növényi olajokban, kakaóban, vasércben, bauxitban s kálisókban; de csak a bauxit bányászatban játszik döntő szerepet a világgazdaságban. A Holland birodalom csak a kopra, a gummi és a zink piacra gyakorolhat befolyást. Az Egyesült Államok nagy mértékben ellenőrzi a világ kopra, kukorica, gyapot, kőolaj, ólom, cink és ezüst termelését; a Szovjetunió viszont a búza, a lenolaj, a petróleum, a króm és a mangán termelésében játszik vezető szerepet. A „világ többi része“ összesen többet termel, mint az előbbi birodalmak akármelyike különvéve, a következő nyersanyagokból: búza, kukorica, szójabab, növényi olajok, kávé, lenolaj, lignit, réz, króm, kén, pirit, káli, ezüst. A mi önkényes beosztásunkban tehát ez a legnagyobb termelő. Emeljük ki a táblázat utolsó hasábját s nézzük meg, hogy az egyes országok milyen százalékban veszik ki részüket azoknak a nyersanyagoknak a termelésében, amelyekkel számottevő szerepet játszanak.

Búza: — Argentína 5.9; — Olaszország 6.2; — Németország 4.3.

Zab: Német-, Francia-, Spanyol-, Lengyelország és Csehszlovákia együtt 25.4; Argentína, Törökország, Japán, Korea együtt 14.1.

Kukorica: — Délamerika 12.4; — Európa 14.1.

Szójabab: — Mandzsuria 76.7.

Növényolajok: — Európa 50.

Kávé: — Brazília 72.7.

Lignit: — Németország 77.9.

Réz: — Európa 14.3; — Chili és Peru 17.8.

Ón: — Bolívia 18.0.

Ólom: — Mexikó 10.10; Német-, Spanyol-ország, Jugoszlávia együtt 16.1.

Zink: — Európa 27.0.

Káli: — Németország 63.8.

Ezüst: — Mexikó, — Bolívia, — Peru és Japán együtt 50.0.

Ezeket az arányokat nem szabad abszoltnak tekinteni, mivel a világ különböző vidékei a gazdasági fejlődés különböző fokáig jutottak el s így lakosságuk életszínvonala sem egyenlő. De a számok így is világosan beszélnek.

S Z E M L E

A KORSZERŰSÉG KORSZERŰ MEGHATÁROZÁSÁHOZ

A társadalmi változások elemzése közben minduntalan belebotlunk a korszerűség, korfelelősség, korprobléma és hasonló szavakba. Mint annyi más hangzatos jelző, a korszerűség is ott szerepel a társadalom osztálytagozódásán felépülő törekvések minden árnyalatának szótárában. Nem csak a liberálisizmus meg a demokrácia, de a fasizmus is megkísérli magát korszerűnek feltüntetni. Nem szavakon rágcválódás, hanem marxista ideológiai követelmény tehát, hogy a korszerűség osztályszerű vonatkozásait feltárjuk és annak valóban korszerű meghatározását adjuk.

Két irányból fenyegeti veszélyt azt, aki a kérdéshez nem az alaposan átértelt materialista dialektika egyedül való távlatok felé táruló módszerével közeledik. Vagy visszariad az e téren felburjánzott reakciók demagógiától, amelyek a korszerűség kelletős köntösében igyekeznek tömegbázisukat elmélyíteni. Vagy pedig a társadalmi fejlődés célszerűségi magyarázatával idealista engedelményeket tesz, hogy a fogalom szűzi progresszivitását a fasizmus barbár ölelésével szemben megvédelmezze. A történelmi materialista gondolkodás sem egyikkel, sem másikkal nem érthet egyet.

Közhelyszámba menő igazságot ismétlünk, amikor kiindulópontul lerögzítjük, hogy a társadalmi fejlődésnek nincsenek ab ovo kitzűzött céljai. Történelmileg kialakult gazdasági tényezők hoznak itt létre szigorúan meghatározott hatásokat. Ezek megvalósítói az ugyancsak gazdasági és történelmi meghatározottságú osztályok. A szabad akarat számára sem jut tér. A fejlődés hordozójává let osztályok nem önkényesen, hanem ugyancsak a társadalom általános fejlettségi fokától korlátozott felismerésük folytán lehetnek annak tudatos tényezői. Az osztályok tudatos fellépése azonban döntő és elengedhetetlen tényező. Ettől függ az, hogy valamely társadalom valóban a gazdaságilag meghatározott progresszió irányában fejlődik-e tovább. Ettől függ az átmenet üteme. Ettől függ azon megrázkódtatások súlyosabb vagy enyhébb volta is, amelyek egyik társadalomnak a másikba való átmenetét szükségyszerűen kísérik.

Valamely adott társadalom objektív ellentmondásaiból és az ezekre felépülő osztályellentétekből nem több tetszés szerinti, hanem csak egy megoldás jelent progresszív továbbfejlődést. Hogy melyik ez az egyetlen megoldás, az természetesen nem az ideológusok agyában fogamzik meg, hanem a megoldásra váró gazdasági ellentmondásokban van adva. Az lesz ez, amely a termelési mód továbbfejlődésének akadályait ledönti és a termelőerőket további fejlődés felé segíti. Itt pedig